

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla Köstner Ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Köstner István ügyvéd) által képviselt **felperes neve (címe)** felperesnek - ... jogtanácsos által képviselt **alperes neve (címe)** alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2008. szeptember 16. napján kelt 2.G.40.102/2007/24. számú ítélete ellen az alperes által 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja**, az alperesi marasztalás összegét 31.503.553 (Harmincegymillió-ötszázháromezer-ötszázötvenhárom) Ft-ra és ezen összeg elsőfokú ítéletben írt mértékű és tartamú kamatára **leszállítja**.

Az alperes által a felperesnek fizetendő perköltség összegét 262.500 (Kettőszázhatvankettőezer-ötszáz) Ft-ra leszállítja, megállapítja, hogy ezt meghaladó költségeiket a peres felek maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 450.000 (Négyszázötvenezer) Ft le nem rótt eljárási illetéket, míg az alperes által az államnak ugyanilyen módon fizetendő le nem rótt eljárási illeték összegét 450.000 (Négyszázötvenezer) Ft-ra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 450.000 (Négyszázötvenezer) Ft másodfokú perköltséget, míg az ezt meghaladó másodfokú költségeiket a peres felek maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS:

A peres felek között 2004. október 25. napján közüzemi szerződés jött létre. Az alperes, mint áramszolgáltató a **cím 1** alatti felperesi fogyasztási helyen vállalta - a felperesi fogyasztó villamosenergia igényének megfelelően - folyamatos villamosenergia szolgáltatását, a fogyasztó pedig ellenérték megfizetését. A felperes a fogyasztási helyen intenzív recirkulációs halnevelő rendszert üzemeltetett, ahol lénai tokot nevelt. A medencés haltartás során a víz a szilárd szennyeződések kiszűrését követően biológiai tisztításon ment át, majd oxigénnel történő dúsítását követően folyt be a haltartó medencékbe.

A felperesi fogyasztási helyen 2006. június 29. napján 15 óra 45 perc és 16.00 óra közötti időszakban megszűnt az áramellátás. A felperes képviselői több alkalommal igyekeztek e tényt bejelenteni az alpereshez, azonban ez csak aznap 22 óra körül vezetett sikerre. Ezt követően 30-40 percen belül érkezett ki az alperes ügyeleti gépkocsija a helyszínre, és a transzformátor állomás hibáját pár percen belül elhárította. Az áramellátás hiánya miatt 11.000 db 2,5 hónapos előnevelt hal, 6.780 db 7 hónapos hal, 2.830 db 18 hónapos hal, valamint 3.820 db 30 hónapos hal pusztult el.

A felperes kereseti kérelmében a peres felek közötti közüzemi szolgáltatási szerződés, az annak részét képező általános szerződési feltételek, valamint a közüzemi villamosenergia ellátásról szóló üzletszabályzat rendelkezéseinek megsértésére alapítottnan 63.007.106 Ft kártérítés és járuléka megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes szerződésszegő magatartását abban jelölte meg, hogy a hibabejelentések fogadására létrehozott call-centert az alperes nem megfelelő személyi feltételek mellett működtette, amennyiben megfelelő számú alkalmazottat rendelt volna be ügyintézés érdekében, úgy jóval hamarabb képes lett volna a felperes hibabejelentő hívásait fogadni. Az alperes a hibabejelentéseket a működésére vonatkozó szabályok megszegésével, a csoportosan javítható hívások szempontjából részesítette előnyben, noha a közüzemi villamosenergia ellátásról szóló üzletszabályzat szerint egyidőben fellépő üzemzavarok elhárítása során elsőbbséget kell biztosítani az élet, testi épség és a vagyonbiztonságot veszélyeztető üzemzavarok elhárításának. A felperes által nevelt lénai tok rendkívül oxigénigényes halfajta, és az oxigén előállítás, illetőleg a víztisztítás villamosenergiát igényel. A tokfélék életben tartása csökkent oxigénellátás mellett több órán át biztosítható, de az oxigénellátás csökkent mértékére, és az idő múlásával egyre fokozottabb mértékben a vízben növekvő nitrit mennyiségére figyelemmel megindult a halak pusztulása, és ezzel a felperest jelentős mértékű kár érte.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a káresemény időpontjában az egész dél-alföldi térségre kiterjedő, kivételes erejű vihar tombolt, ami a hibabejelentések számának ugrásszerű növekedéséhez vezetett. A 2006. június 29-i időjárási helyzet vis maior eseménynek minősül, az alperes ugyanis az elvárható gondosságot tanúsítva sem biztosíthatta volna valamennyi fogyasztói hívás, illetőleg annak több mint 80 %-a egyidejű fogadását, ugyanis a bejelentések száma

Gf.III.30.508/2008/4. szám

ugrásszerűen kb. az átlagoshoz képest tízszeresére emelkedett. Több ezer telefonvonal egyidejű üzemeltetése technikailag és munkaerő gazdálkodás szempontjából is megvalósíthatatlan, és ilyen rendszer működtetése el sem várható az alperestől. Hivatkozott arra is, hogy a felperes a kár megelőzése, illetve elhárítása terén nem a Ptk. 340. § /1/ bekezdésében foglalt kötelezettsége szerint járt el, ugyanis amennyiben a felperes gondoskodott volna megfelelő tartalék áramforrás biztosításáról, úgy a kár nem következik be, vagy annak mértéke jelentősen csökken. Vitatta a kártérítés összegszerűségét is.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelemnek megfelelően marasztalta az alperest, és kötelezte őt perköltség, valamint le nem rótt eljárási illeték megfizetésére is. Megállapította, hogy a peres felek között a Ptk. 387. §-a szerinti közüzemi szerződés jött létre, e szerződés és az annak részét képező általános szerződési feltételek, illetve üzletszabályzat megsértése miatt az alperes kártérítési felelőssége a Ptk. 318. § /1/ bekezdésének utaló szabálya folytán a Ptk. 339. § /1/ bekezdése alapján fennáll. Azt az alperes nem vitatta, hogy a felperesi fogyasztási helyen áramkimaradás történt. Azt sem vitatta, hogy a hibabejelentést csak 2006. június 29. napján 22 órakor tudta fogadni. Az alperes által üzemeltetett call-center hibabejelentő rendszer működtetése 2006. június 29. napján nem volt megfelelő, ugyanis az alperes előtt is nyilvánvalóvá kellett válni, hogy az átlagostól eltérő időjárási helyzet kialakulása folytán az átlagostól eltérő számú bejelentés érkezik. Az alperes azonban nem hogy növelte, hanem az idő elteltével folyamatosan csökkentette azon munkavállalói számát, akik a fogyasztói hibabejelentéseket fogadni tudták. E megállapításait az alperes 10. sorszám alatti nyilatkozatára alapította, amely szerint 2006. június 29. napján átlagosan 27 ügyintéző fogadta a hívásokat, 16 órától 12 fő, 17 órától 8 fő, 20 órától pedig 3 fő. Megállapításai tételénél értékelte az alperes 20. sorszám alatti feljegyzését is, amely szerint 10 munkavállalóját rendelte be pihenőidőből a hívásfogadás érdekében. Kifejtette, hogy a call-center, illetőleg a rendelkezésre álló 40-50 vonal önmagában a hiba elhárítására nem alkalmas, a telefonhívásokat megfelelő számú természetes személynek fogadni is kell annak érdekében, hogy a hibaelhárítást az alperes mihamarabb meg tudja kezdeni, e kötelezettségének pedig az alperes nem tett eleget. Az alperestől ebben a helyzetben az lett volna elvárható, hogy a rendkívüli időjárási helyzetre tekintettel minél több olyan munkavállaló álljon rendelkezésre, aki a hívásokat fogadni tudja, illetőleg ezt követően a hibaelhárítást az alperes meg tudja kezdeni. A perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján megállapította, hogy a 2006. június 29-én bekövetkezett igen jelentős halpusztulás, és az áramellátás szünetelése között közvetlen ok-okozati összefüggés van. A halelhullás az áramszünet miatt következett be. A halpusztulás a mérgezés következménye, amit az UV lámpa, a mechanikai szűrő és a biológiai szűrő működésének megszűnése, valamint a vízáramlás, vízforgatás leállása miatt következett be, a szerves anyag spontán bomlásából keletkező mérgező anyagok következtében. A meglévő szűkös áramtermelő berendezésekből származó elektromos energia mindössze arra volt elegendő, hogy a medencékbe a halak számára az oxigénszintet biztosító berendezések működjenek. Egyértelműen a

mérgezést támasztja alá, hogy a 7 órás áramellátási szünet utolsó egy, másfél órájában pusztultak el a halak, hiszen a mérgező anyagok felhalmozódása nem egyik pillanatról a

másikra történt, hanem egy feldúsulási folyamat eredményeként. Megállapította azt is, hogy a felperes kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, ugyanis tartott egy 60 kW-os, nagyteljesítményű aggregátort tartalék áramforrásként, azonban ez a készülék meghibásodott, és azt javításra kellett elszállítani. A felperes azonnal rendelt egy nagyteljesítményű új aggregátort, amelynek a beszerzése azonban három-négy hetet vett igénybe. Erre az átmeneti időre egy 4 kW-os, kisebb teljesítményű aggregátorról gondoskodott, és a konkrét áramszünet bekövetkezése esetén a **cég 1-től** még kölcsönként két áramfejlesztő berendezést, melyek közül az egyik a névleges teljesítménye alatt működött, míg a másik egyáltalán nem volt beindítható. Így a meglévő tartalék áramforrásokkal csupán egy szivattyút lehetett felkapcsolni, ugyanakkor három szivattyú bekapcsolására lett volna szükség a rendszer megfelelő működtetéséhez. A felperes a kárelhárítással összefüggésben a kellő gondossággal járt el, rajta kívülálló okok miatt nem tudott olyan aggregátort beszerezni, amely a kár megelőzésében, illetve enyhítésében segített volna. Miután a kár bekövetkezésével összefüggésben a felperest felróható magatartás nem terheli, így az elhullott halak 62.600.675 Ft-os értékét, és a haltetek megsemmisítésével kapcsolatos 406.431 Ft-os hulladék kezelési költséget az alperes teljes egészében köteles a káresemény bekövetkezésének időpontjától kezdődően a kifizetés napjáig késedelmi kamataival együtt a felperesnek megfizetni. Szükségtelennek ítélte meteorológiai szakértő kirendelését, ugyanis az alperes 4. sorszám alatti beadványának mellékleteként az Országos Meteorológiai Szolgálattól származó igazolást csatolt a 2006. június 29. napján a térségben tapasztalható meteorológiai eseményekről. Azt nem vitatta egyik peres fél sem, hogy erős vihar volt a területen. Mindemellett a kártérítés szempontjából nem annak volt jelentősége, hogy milyen mértékű vihar tombolt a területen, hanem annak, hogy az alperes mindent megtett-e annak érdekében, hogy a felperestől származó hívásokat fogadni tudja, illetőleg ezzel összefüggésben mihamarabb megtörténjen a hibaelhárítás. A call-center működési feltételeire vonatkozó szakértői vizsgálatot arra tekintettel mellőzte, mert nincs jelentősége annak, hogy technikai, személyi feltételek általában véve alkalmasak voltak-e a hívásforgalom kezelésére, illetőleg, hogy az időjárási helyzet miatt objektíve felróható volt-e a felperesi hívások késedelmes fogadása. Ez utóbbi nem szakértői kérdés, azt a bíróság tudja megítélni. Mellőzte továbbá a perben kirendelt **szakértő 1** szakvéleményének kiegészítését, tekintettel arra, hogy a szakértői vélemény egyértelmű volt, atekintetben, hogy az oxigénellátás, illetőleg ezzel összefüggésben az áramellátás hiánya miatt történt meg a nagymennyiségű hal elpusztulása. Az pedig a szakvéleményen túl a tanúvallomásokból is megállapítható volt, hogy mikor történt a nagymennyiségű hal elhullása. Ebből következően indokolatlan lett volna a szakértői vélemény kiegészítése.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan a megalapozatlan elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására történő utasítását kérte. Álláspontja az volt, hogy az elsőfokú bíróság indokolatlanul nem vizsgálta az alperes által hivatkozott vis

figyelemmel objektíve nem áll fenn a védekezés lehetősége. Az általános szerződési feltételek 17. pontja szerint a felperest ellátó transzformátor állomás meghibásodását is kiváltó vihar az alperesi call-center működését illetően vis maior eseménynek minősült, a hívások több mint 90 %-a a távközlési hálózat túlterheltsége miatt már el sem jutott az alperesi telefonközpontba. Az alperesnek tehát fizikailag sem volt lehetősége a külső hálózatban elveszett hívások túlnyomó részének fogadására, másrészt a további hívások garantált fogadásához egyidejűleg több száz operátort kellett volna foglalkoztatnia, ami nem várható el. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendes felelősség (Ptk. 339. §-a) feltételeinek fennállását csak azt követően vizsgálhatta volna, ha kizárta a vis maior helyzet fennállását. Megjegyezte azonban, hogy a rendes felelősség feltételei sem állnak fenn, hiszen iratellenesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy folyamatosan csökkent a foglalkozott operátorok száma a káresemény bekövetkezésének időpontjában. Az alperes 2007. december 3-i előkészítő iratában leírt létszámadatok átlagos műszakbeosztásra vonatkoztak, ugyanakkor a 2008. május 13-i előkészítő iratában ezt pontosította, és túlmunka elrendeléssel igazolta, hogy a munkahelyi vezető rendkívüli munkavégzést rendelt el, így az alperes a tőle elvárható erőfeszítéseket megtette a hívásfogadások maximalizálása érdekében, azaz a Ptk. 339. § /1/ bekezdése által támasztott követelményeknek megfelelt. A bíróság nem is indokolta meg, hogy miért mellőzte a túlmunka elrendelő utasítások figyelembevételét a felróhatóság megállapításánál. Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság által felróhatónak ítélt magatartás és a kár bekövetkezése közötti ok-okozati összefüggés sem áll fenn, hiszen, ha az alperes telefonos ügyfélszolgálatát úgy szervezte meg, hogy az általában véve alkalmas a hívások elvárható időn belül történő fogadására, akkor a felperesi hívás kritikus időjárási körülmények között történő késedelmes fogadása nem lehet alkalmas az alperes szerződésszegő magatartásának megállapítására. A nagy hívásforgalmat bonyolító szolgáltató cégek esetében ugyanis csak az lehet az elvárható magatartás zsinórmértéke, hogy a telefonos ügyfélszolgálat általában véve alkalmas legyen a hívások ésszerű határidőn belül történő fogadására. Vitatta a kártérítés összecszerűségét is, részben arra hivatkozással, hogy a felperes nem tett eleget kárenyhítési kötelezettségének, ugyanis ha egy fokozottan kockázatos tevékenység folytatásához a felperes csak egy, saját képviselője által is elismerten megbízhatatlanul működő aggregátort tartott készenlétben, ez egyértelműen cáfolja a Ptk. 340. § /1/ bekezdése szerinti kötelezettség megfelelő teljesítését. Kártérítés összecszerűségével kapcsolatosan másrészt hivatkozott arra, hogy a szakértői vélemény kiegészítése indokolt lett volna, ugyanis nincs minden egyes üzemzavar elhárítására alkalmazható normaidő, ezért csak azon halállomány pusztulás róható az alperes terhére, amely az adott esetben egyébként elvárható hibaelhárítási időn kívül pusztult el. A szakértő azon kijelentését, hogy a halállomány nagy része az áramszünet utolsó egy, másfél órájában pusztult el, semmilyen ténnyel, vagy szakmai érveléssel nem támasztotta alá, nem derült ki a szakvéleményből, hogy a perbeli eset vizsgálata vagy általános szakmai tapasztalatok alapján foglalt állást e kérdésben.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Előadta, hogy az alperesnek a központi ügyeletét úgy kellett volna megszerveznie, hogy ez a korábbi, területi kirendeltségeken végzett hibabejelentési rendszerrel azonos szintű, vagy annál magasabb szolgáltatást nyújtson a fogyasztók számára. Ez a konkrét esetben nem valósult meg, az alperes technikai lehetőségei biztosították volna ugyan a felperesi hibabejelentések fogadását, azonban az alperes nem állított munkába annyi

ügyintézőt, ahány vonalon saját előadása szerint a hívások fogadására képes lett volna. Az alperes fellebbezési hivatkozása e körben ellentmondásos, de még ha az elrendelt egy-egy órás túlmunka időtartamát is figyelembe vesszük, abban az esetben is az állapítható meg, hogy folyamatosan csökkent az operátorok száma, így a call-center rendszer személyi feltételei nem voltak megfelelően biztosítottak. Egyébként az alperes az elsőfokú eljárás során bírói felhívásra nyilatkozott arról, hogy konkrétan 2006. június 29-én, nem pedig általában hány ügyintézője dolgozott a call-centerben, így a fellebbezésben tett magyarázkodó, és ellentmondásos nyilatkozatai egyebekben sem alkalmasak az elsőfokú bíróságétól ellentétes következtetések levonására. Az alperes az elsőfokú eljárás során még nem állította azt, hogy a felperest ellátó transzformátor állomás meghibásodása is a vihar következménye, és azt sem, hogy erre figyelemmel e körben is vis maiorra hivatkozik. E nyilatkozat értékelésére a Pp. 235. § /1/ bekezdésére figyelemmel lehetőség nincsen, egyebekben a felperes változatlanul állítja, hogy a perbeli időszakban **cím 1 szerinti településen** nem volt vihar, ezért a meghibásodás szokásos működés során előforduló hiba volt. Ezt alátámasztja a **cég 2** levele is, melyben az eseménynapló adataira hivatkozással azt a tájékoztatást adta, hogy a fogyasztási helyet ellátó 20 kW-os hálózaton esemény nem került rögzítésre. Ez pedig egyértelműen cáfolja, hogy a transzformátor állomás meghibásodását vihar váltotta ki és vis maior eseménynek minősül. Az alperes nem megfelelően járt el az üzemzavarok elhárítása során irányadó sorrend szempontjainak kezelésekor sem, a felperes ugyanis a megfelelő feltételek biztosítása híján nem élhetett az üzletszabályzatban biztosított azon lehetőségével, hogy sürgősségi hibaelhárítást kérjen, amennyiben egyáltalán kapcsolatot tud teremteni az alperessel. A marasztalás összegezésével kapcsolatosan előadta, hogy a felperes mindent megtett, ami a kárenyhítési kötelezettség körében tőle elvárható, ennek eredménye volt az, hogy az áramszünetet követő hosszú órákon keresztül nem következett be az elhullás. A perben beszerezett szakértői vélemény egyértelműen leírja azt a biológiai-kémiai folyamatot, amelyre figyelemmel az elhullások megtörténtek, a szakértői vélemény meggyőző, annak kiegészítése szükségtelen lett volna, melynek indokát az elsőfokú bíróság az ítéletben megfelelően meg is adta. Az elsőfokú ítélet kellően felderített tényállás alapján, helyes jogi érveket felsorakoztatva marasztalta a felperesi kereset szerint az alperest, annak is indokát adta, hogy az alperesi bizonyítási indítványok teljesítését miért mellőzte.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az alábbiakkal egészíti ki: A felperes által nevelt lénai tok rendkívül kényes, oxigénigényes halfajta, mesterséges körülmények között történő tenyésztése ezért folyamatos villamosenergia ellátást igényel. A felperes erre tekintettel 2006. június 27. napjáig a

Gf.III.30.508/2008/4. szám

cég 3-tól bérelt egy 60 kW-os teljesítményű DIESEL-típusú aggregátort, amelynek a működését minden héten próbaüzem-beindítással ellenőrizték. Ennek során derült ki, hogy az aggregátor működése labilissá vált, ezért 2006. június 27. napján azt javításra elszállították. A felperes egyik tulajdonosa 2006. június 27. napján az **cég 4**-től megrendelt egy nagyteljesítményű aggregátort, amelynek a leszállítása csak 3-4 hét múlva volt megoldható, figyelemmel arra, hogy ilyen, egyedinek tekinthető, nagyteljesítményű aggregátort külföldről, a konkrét megrendelés alapján lehetett csak beszerezni. E napon az

cég 4-től vásárolt egy 4 kW-os kisebb aggregátort is, a tartalék áramforrás folyamatos biztosíthatósága érdekében.

10-15 kW-nál kisebb teljesítményű áramfejlesztők Magyarországon beszerezhetők.

2006. június 29. napján a felperesi telephelyen bekövetkezett áramszünet folytán a felperes az **cég 4**-től megvásárolt 4 kW-os aggregátort üzembe helyezte, amely azonban csak egy szivattyú felkapcsolásához rendelkezett elegendő teljesítménnyel. A rendszer megfelelő működéséhez három szivattyú működtetésére lett volna szükség. Ezért a felperes megkísérelt haladéktalanul további áramfejlesztő berendezéseket beszerezni, amely tevékenysége csak kisebb részben vezetett eredményre. A **cég 1**-nek voltak aggregátorai, ezek közül kapott kölcsön kettőt a felperes. Az egyik aggregátor a névleges teljesítménye alatt tudott csak működni, míg a másik üzemképtelen állapotú volt, így további szivattyúk felkapcsolásához e pótáramforrások elegendőek nem voltak.

A 2006. június 29. napján, a felperesi telephelyen elhullott halak értéke 62.600.675 Ft volt. A haltetek megsemmisítésével kapcsolatos hulladékkezelési költség összege 406.431 Ft volt.

Az ítéltábla a tényállást már az elsőfokú eljárásban rendelkezésre álló és az elsőfokú ítéletben fel is sorolt szakértői vélemény, tanúvallomások, továbbá a per során keletkezett iratok tartalma alapján egészítette ki.

A fellebbezés **részben alapos**.

Az ítéltábla előjáróban leszögezi, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás kiegészítésére szükség volt, ugyanis habár az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában foglalkozott a felperes kármegelőzési, kárenyhítési kötelezettsége teljesítésével, mérlegelte is az e körben felmerült bizonyítékokat, ugyanakkor az ítélet tényállásában ezzel kapcsolatos megállapításokat nem tett.

Az alperes fellebbezésére tekintettel vizsgálni volt szükséges a vis maior kérdését és annak az alperesi felelősségre gyakorolt esetleges hatását. Azt az ítéltábla nyomatékosan leszögezi, hogy a peres felek között a Ptk. 387. §-ában is szabályozott közüzemi szerződéses jogviszony áll fenn. E szerződéses jogviszonyban a felek jogait és kötelezettségeit, továbbá a szerződésszegés esetén

alkalmazandó jogkövetkezményeket elsősorban a konkrét szerződés rendelkezései, és a szerződés részének tekinthető általános szerződési feltételek, valamint a közüzemi szolgáltatási jogviszonyra vonatkozó közüzemi villamosenergia ellátásról szóló üzletszabályzat rendelkezései határozzák meg. Mindebből következően téves az alperesi fellebbezés kizárólag Ptk. 339. §-ára történő hivatkozása, különösen úgy, hogy a vis maior kérdéskörét önálló felelősségi alakzatra történő utalásként állítja szembe a „rendes felelősség” szabályaival. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Ptk. 318. § /1/ bekezdésének utaló szabálya alapján, és az ott írt tilalom mellett, van helye a Ptk. szerződésen kívüli kártérítési felelősségre irányadó szabályainak alkalmazására, ez azonban önmagában nem jelenti a felek közötti jogviszony Ptk. 339. §-a szerinti

minősítését. Téves az a kiindulópont is, hogy a „rendes felelősség” fennállását, illetve az alperesi eljárásnál az „elvárhatóságot” a bíróság csak azután vizsgálhatta volna, ha kizárta a vis maior helyzet fennállását. A vis maior problematika ilyen széles értelmű felfogása, és annak felelősség-gátló tényként való kezelése ellentétes a jogi közfelfogással, a jogszabályi rendelkezésekkel, és a peres felek közötti általános közüzemi szerződéssel, általános szerződési feltételekkel és üzletszabályzattal is. Helyesen a vis maior problémaköre csak úgy kezelhető, hogy ha az alperes szerződésszegése folytán a kártérítési felelőssége felmerül, úgy a konkrét szerződésszegéssel összefüggésben vizsgálendő, hogy a felelősség alóli mentesüléshez vezethet-e olyan vis maior esemény bekövetkezése, ami akadályozza az alperest szerződéses kötelezettségei teljesítésében.

A peres felek közötti szerződéses jogviszonyban, így elsődleges kérdés az, hogy az alperes megszegte-e a szerződésből rá háruló kötelezettségek teljesítését. A peres felek közötti közüzemi szerződésben az alperes fő szerződéses kötelezettsége az áramszolgáltatás nyújtása volt. Ezt a kötelezettségét órákon keresztül nem teljesítette, melynek oka az üzemzavar volt. Üzemzavar esetén alperesi szerződéses kötelezettség annak elhárítása, az elvárható legrövidebb időn belül. Ezt a kötelezettségét az alperes csak azt követően tudta teljesíteni, hogy a hiba bejelentése a felperes részéről sikeresnek bizonyult. Az üzemzavar azonban azért csak későn jutott az alperes tudomására, mert a hibabejelentések fogadására szolgáló call-center rendszer nem volt megfelelő a beérkező nagyszámú hívások fogadására. Technikailag a rendszer működése nem kifogásolható, az hatósági előírásoknak megfelelő, ugyanakkor annak működéséhez a technikai feltételeken kívül emberi tényező is szükséges, melynek biztosítása az alperes feladatkörébe tartozik. Az alperesi vis maior hivatkozás tehát nem általában, hanem legfeljebb csak a fenti szerződéses kötelezettségek teljesíthetősége tekintetében bír a kártérítési felelősség szempontjából jelentőséggel. Az alperest fő szerződéses kötelezettsége teljesítésében vis maior nem gátolta, ugyanis olyan, az alperesi szolgáltatási kötelezettséget általában lehetetlenítő külső erőhatás nem merült fel, ami akadályozta volna az alperest áramszolgáltatási kötelezettsége teljesítésében. Kimondható, hogy az alperes képes volt áram szolgáltatására, amit bizonyít az is, hogy a felperesi fogyasztási hellyel azonos településen volt áram. A konkrét, felperesi fogyasztási helyet érintő üzemzavar okaként az alperes vis maiorra az elsőfokú eljárás során nem hivatkozott, így a fellebbezésében történő, egyébként semmilyen okszerű bizonyítékkal alá nem támasztott nyilatkozatának másodfokú

Gf.III.30.508/2008/4. szám

eljárásban történő értékelésére lehetőség nincsen (Pp. 235. § /1/ bekezdés), de megjegyzendő, hogy e körben az eseménynapló adatai egyértelműen ellentmondanak az alperesi fellebbezési hivatkozásnak.

A vis maior kérdése csak abban a tekintetben vizsgálható az alperesi előadások alapján, hogy vis maior lehetetlenítette-e a call-center működését, illetve azt oly mértékben korlátozta, hogy az alperes emiatt nem volt képes a hívások megfelelő fogadására. E körben megállapítható, hogy technikailag az alperes által működtetett telefonos hibabejelentő rendszer az elvárt szintnek megfelelt, annak technikai működését az alperes által hivatkozott meteorológiai ok nem tette lehetetlenné, hiszen a telefonforgalom

bonyolódott. Az a kérdés pedig, hogy a hívások száma ugrásszerűen megnőtt, indokolható a rendkívüli időjárási helyzettel, azonban ez felelősség kizáró vagy felelősség alóli mentesülést eredményező okot nem jelent az alperes tekintetében. Amennyiben ugyanis technikailag megfelelően működött a hívásbejelentő rendszer, úgy az már az alperes szerződéses kötelezettsége lett volna, hogy annak személyi feltételeit - a kialakult helyzetre is figyelemmel - megfelelően biztosítsa. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság arra, hogy e szerződéses kötelezettségét az alperes nem teljesítette, ugyanis a rendkívüli időjárási körülmények folytán megnövekedett hibabejelentő hívások miatt az lett volna az adott helyzetben általában elvárható, hogy az alperes az operátorok számát megnövelje annak érdekében, hogy a lehető legnagyobb kapacitással tudja fogadni a beérkező hívásokat. Erre nem került sor, és a rendelkezésre álló adatokból éppen ennek ellenkezője állapítható meg, az alperes ugyanis folyamatosan csökkentette operátorainak számát. Az alperes bírói felhívásra nyilatkozott arról, hogy konkrétan 2006. június 29. napján hány ügyintéző dolgozott a telefonos hibabejelentő rendszerben, ehhez képest az elsőfokú bíróság által is figyelembe vett 20. sorszám alatti pontosító nyilatkozat csak annak megállapítására alkalmas, hogy 10 munkavállaló esetén - rövidebb időtartamban - túlmunka elrendelésére került sor. A fellebbezés homályos utalásaiból konkrétan nem állapítható meg, hogy - különösen az esti órákban - hány operátor dolgozott az alperesi call-center rendszerben, az ugyanakkor egyértelmű, hogy még a túlmunka elrendelés mellett is folyamatosan csökkent az operátorok száma. Mindebből következően nem az elsőfokú bíróság ténymegállapításai és abból levont következtetései tévesek, hanem az alperes ellentmondásos fellebbezési hivatkozásai nem adnak alapot az elsőfokú ítéletben levont következtetésektől eltérő megállapítások tételére.

Az okozati összefüggés, illetve a kár bekövetkezésének körülményei és a kár összecszerúsége vonatkozásában a perben kirendelt igazságügyi szakértő megalapozott szakvéleménye, és az ezzel összhangban álló, és az elsőfokú bíróság által is helyesen mérlegelt egyéb perbeli bizonyítékok kellőképpen alátámasztják a kártérítési felelősség feltételeinek fennállását, indokolatlan lett volna e körben a szakértői vélemény kiegészítését kérni. Önmagában azért, mert az alperes a szakértői vélemény megállapításaival - saját érdekeinek megfelelően - nem ért egyet, a szakértői véleményt nem teszi aggályossá. A másodfokú bíróság megítélése szerint is meggyőző és szakmailag megalapozott szakvélemény mellett szükségtelen

lenne, és csupán a per indokolatlan elhúzódásához vezetne a szakértői vélemény kiegészítése. Helytálló volt az elsőfokú bíróság további bizonyítási kérelmeket elutasító álláspontja is, ugyanis a fentebb kifejtettek szerint a rendkívüli időjárási körülmények megállapításához elegendő a Meteorológiai Szolgálat által adott igazolás, ezen túlmenően az időjárással kapcsolatos további kérdéseknek a felperesi kereseti kérelem tekintetében való megalapozott döntéshozatal szempontjából relevanciája nincsen. Ugyancsak a fentebb kifejtettek szerint szükségtelen a telefonos hibabejelentő rendszer technikai feltételeinek vizsgálata vonatkozásában szakértői bizonyítást lefolytatni, mert a bíróság az alperes kártérítési felelősségét nem erre, hanem az egyéb személyi feltételek biztosításának hiánya miatt állapította meg, azaz az nem vált kérdésessé a perben, hogy műszaki értelemben a rendszer megfelel-e hatósági előírásoknak és fogyasztói igényeknek vagy sem.

Az alperes kártérítési felelősségének feltételei a fentiek szerint megállapíthatók, a perben felmerült bizonyítékok, így különösen a szakértői vélemény aggálytalanul alátámasztják az elpusztult halak értéke, mint tényleges kár összegét, ezen kívül pedig a haltetek megsemmisítésével kapcsolatos igazolt költségek felmerülését is. A Ptk. 340. § /1/ bekezdésére figyelemmel azonban vizsgálni szükséges azt is, hogy a károsult, azaz a felperes, a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy járt-e el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Ha ugyanis a károkozó magatartás előidézésében, a kár bekövetkezésében, a kár súlyosbodásában az elvárható magatartást elmulasztó károsult is közrehatott, magatartásának következményeit magának kell viselnie. Nem terheli kártérítési kötelezettség a károkozót a kárnak azért a részéért, amely abból származott, hogy a károsult nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható (PK. 36. számú állásfoglalás). E megfogalmazásból is kitűnően a Ptk. 340. § /1/ bekezdése részben kármegelőzési, részben kárenyhítési kötelezettséget keletkeztet (BH 2002/484., BDT 2003/791. számú eseti döntések) a károsult vonatkozásában, ami nyilvánvalóan nem felelősségi kérdés, ugyanis a károsult közrehatása önmaga irányában felelősséget nem eredményez, viszont az alperesi károkozó mentesül kártérítési kötelezettsége alól olyan arányban, amilyen arányban a károsult közrehatása a hátrányos eredményt beállította. Az ítéltábla egyetért az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperes az áramszünet bekövetkezése időpontjában a kárenyhítési kötelezettség körében valamennyi tőle telhető tevékenységet elvégzett, mindent megtett annak érdekében, hogy tartalék áramforrást szerezzen be annak érdekében, hogy az áramszünet tartama alatt is biztosítani tudja a halállomány életben tartásához szükséges műszaki berendezések működtetését. Amikor az áramszünet bekövetkezett, reálisan további lehetősége már nem lett volna új megoldások keresésére, beszerezni pedig az adott helyzetben csupán azt a két aggregátort sikerült, amelyek közül az egyik névleges teljesítménye nagyon kicsi volt, a másik pedig működő képtelennek bizonyult. Mindebből következően a felperes a kár csökkentése érdekében az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsította, így a kárenyhítési kötelezettség megszegése miatt az alperes a kár egy részének megtérítése alól nem mentesülhet.

Ugyanakkor a Ptk. 340 § /1/ bekezdésében körülírt károsulti kötelezettség másik oldala a kármegelőzési kötelezettség teljesítése. A kár megelőzés nemcsak aktív,

- 11 -

Gf.III.30.508/2008/4. szám

hanem passzív magatartás, azaz mulasztás is lehet. Azt a kérdést, hogy az adott esetben a károsult a kármegelőző kötelezettségének eleget tett-e, mindig konkrétan, az adott helyzet összes feltételének ismerete alapján lehet megállapítani. Ennek a kérdésnek azért van különös jelentősége, mert a károsult maga viseli a kárnak azt a részét is, amely abból származott, hogy az általában elvárható kármegelőzési magatartás tanúsítását elmulasztotta. A felperes tudta, illetve tudnia kellett, hogy az általa folytatott halgazdálkodás olyan tevékenység, amely igényli a folyamatos áramellátás biztosítását. A lénai tok kényes, az oxigénhiányos állapotot rosszul tűrő halfajta, ezért is volt szükséges speciális víztisztító, vízsűrő és oxigénellátást biztosító műszaki berendezések üzemeltetése a haltenyésztési tevékenység folytatása során. Az alperes ügyvezetőjének előadásából az is megállapítható (5. sz. jegyzőkönyv 4. oldal), hogy a műszaki berendezések biztonságos működéséhez három szivattyú működtetésére lett volna

szükség. A felperesnek ezzel nyilvánvalóan tisztában kellett lennie, hiszen 2006. június 27. napjáig maga bérelt egy olyan nagyteljesítményű aggregátort, ami áramkimaradás esetén a teljes rendszer üzemeltetését képes lett volna ellátni. 2006. június 27. napjáig, azon időpontig, amíg a nagyteljesítményű szivattyú javításának szükségessége miatt az a telephelyről elszállításra nem került, a felperes mindent megtett kármegelőzési kötelezettsége teljesítése érdekében, ugyanakkor ezen időponttól kezdődően e kötelezettsége maradéktalan teljesítésével adós maradt. A felperes megrendelt ugyan egy nagyteljesítményű aggregátort a korábban bérelt aggregátor pótlására, azonban tudva azt, hogy annak leszállítása csak három-négy hét múlva fog bekövetkezni, nem gondoskodott az átmeneti időszakra megfelelő tartalék energiaforrás biztosításáról. **tanú 1 és tanú 2** vallomásából (9. sz. jegyzőkönyv) megállapítható, hogy a 10-15 kW-nál kisebb teljesítményű áramfejlesztők elérhetők a magyarországi piacon, és vannak is olyan cégek, akiknél ilyen vásárolni, bérelni, vagy átmeneti időre csak kölcsön kérni lehetséges. A különlegesen kényes és folyamatos oxigénszint ellátást igénylő halfajtát tenyésztő felperestől elvárható lett volna, hogy amikor kiderült, hogy a nagyteljesítményű aggregátor tényleges átvételére csak három-négy hét elteltével nyílik majd lehetősége, úgy az általa vásárolt egy darab, mindössze 4 kW-os aggregátor beszerzésén túlmenően további tartalék áramforrások biztosításának lehetőségéről gondoskodjon. E kötelezettség nem csupán aggregátor vásárlásával, hanem bérletével, vagy átmeneti időre ilyen berendezések kölcsönkérésével is biztosítható lett volna. Ezt azonban a felperes nem teljesítette, és csupán a konkrét áramszünet időpontjában kísérelt meg további áramfejlesztő berendezéseket beszerezni. A felperesnek tudnia kellett, hogy az általa vásárolt 4 kW-os aggregátor csupán egyetlen szivattyú beindítására lesz alkalmas, annak teljesítménye ugyanis már két szivattyú működtetéséhez sem elegendő. A felperesi kármegelőzési kötelezettség teljesítése körében az ítéletábra szükségesnek látta az elsőfokú eljárásban felmerült, és az elsőfokú bíróság által mérlegelt bizonyítékok felülmérlegelését, tekintettel arra, hogy a fentebb részletesen kifejtett okok miatt, különösen az e körben figyelembe vehető tanúvallomások mérlegelése nem volt okszerű és logikus. Az ily módon felülmérlegelt bizonyítékok viszont arra utalnak, hogy a felperes a kármegelőzési kötelezettségét nem megfelelően teljesítette, azaz nem úgy járt el, ahogy az az adott

- 12 -

helyzetben általában elvárható, ezért az ítéletábra a felperesi kötelezettségsszegés súlyára is tekintettel indokoltnak találta az alperest mentesíteni a bekövetkezett tényleges kár és igazolt költség 50 %-ának megtérítése alól.

Összességében a fentiek alapján az ítéletábra a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az alperesi marasztalás összegét 31.503.553 Ft-ra, és annak elsőfokú ítéletben írt mértékű és tartamú kamatára leszállította. A részbeni megváltoztatás folytán változtak a pervesztességi-pernyertességi arányok, ami indokolta a perköltség és a le nem rótt eljárási illeték tekintetében is az elsőfokú ítélet megváltoztatását. A felperes az eljárás kezdeményezésekor illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült. 50 %-os pervesztessége folytán, így köteles a le nem rótt 450.000 Ft összegű eljárási illeték megfizetésére, ugyanakkor az alperesi illeték viselési kötelezettség mértéke 450.000 Ft-ra csökken, pervesztességéhez igazodóan. Az elsőfokú bíróság 2.400.000 Ft perköltség megfizetésére kötelezte az alperest, amely a felperes jogi képviselőjével kapcsolatosan felmerült ügyvédi munkadíjból, és az általa előlegezett

szakértői költségből tevődött össze. Miután a pervesztesség-pernyertesség aránya mindkét fél tekintetében azonos, így az ítéltábla az ügyvédi munkadíjak vonatkozásában megállapította, hogy mindkét peres fél viseli a saját költségét (Pp. 81. § /1/ bekezdés), míg az összesen 525.000 Ft összegű, felperes által előlegezett szakértői költség 50 %-ának megfelelő összegre leszállította az alperes felperes felé fizetendő perköltségének összegét. Az alperes a másodfokú eljárás során is részben lett pernyertes, a pervesztességi-pernyertességi arányok 50-50 %-ban állapíthatók meg. Ezért kötelezte a felperest a Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján - az alperes által lerótt 900.000 Ft összegű illetékre tekintettel - 450.000 Ft másodfokú perköltség megfizetésére, míg a Pp. 81. § /1/ bekezdése alapján a további költségek tekintetében kimondta, hogy ezt meghaladó másodfokú költségeiket a peres felek maguk viselik.

Szeged, 2009. február 16. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.	Dr. Simonné dr. Gombos Katalin sk.	Dr. Rakita Zsuzsanna sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró